

in tako je imel cesar dovolje denarja in je torej ležje spravil potrebno vojsko skupej. Naj bi pa ne manjkalo njej poguma, za to se je pridružil vojski kapucin Marko d'Aviano, tisti, ki je bil že pri Dunaju vojsko s toliko srečo navduševal.

Na čelo vojske je stopil vojvoda Karol Lorenski in več drugih mož, ki so se že bili proti Turku vojskovali. Cela vojska je štela 90.000 mož, med njimi je bilo 30.000 Nemcev in 20.000 Ogrov in Hrvatov, ostalo število pa so druge dežele dopolnile. Kakor se vidi, segle so torej vse dežele skup, da bi ljutega sovražnika kršč. vere do dobra ugnale.

In to se je doseglo. Bilo je v Budi 16.000 turških vojščakov, njim na čelu je stal Abdi paša, mož silovit in čez mero srčen. Prav za prav ni bil Turek, ampak Švicar, doma iz Berna. Bog zna, po kaki poti je prišel med Turke, toda odkar je bil poturica, t. j. odkar je prevzel turško vero, stopal je pri Turkih od stopinje do stopinje in je vedel najbolj, kako se kristijanom prihaja do živega. Zato je dobil tudi od njih povelje čez trdnjavo Buda. Vsa Turčija je gledala z zaupanjem na-nj

Bilo je dne 18. meseca junija leta 1686. Cesarska vojska je obsedla Budo. Bilo je težko delo, močno trdnjavo dobiti v roke, posebno pa še Turkom jo vzeti. Ta čas so namreč le bolj pod zemljo delali in rove kopali, v katerih so smodnika ponasipali in jih potlej vžigali. Tak svet je seveda šel v zrak, toda vprašanje je zmeraj bilo, komu bode več škode napravil, ali domači ali sovražni vojski. Turki so se na take rove posebno razumeli. Ali dne 13. julija jim je rov, ki so ga bili izkopali, velik kos ozidja ponesel v zrak in cesarski vojščaki so že mislili, da bodo sedaj lahko prodrli v trdnjavo, toda izmotili so se kaj hudo. Ko so namreč hoteli prodreti skozi luknjo v mesto spustili so Turki drugrov v zrak in več kakor 1400 cesarskih vojščakov je našlo naglo smrt. Med njimi je bilo več imenitnih mož — tacih, ki so hrepeneli, čem prej mogoče, Turke podreti.

Ker se jim tedaj ta naskok ni dobro ponasel, streljali so sedaj skozi celih 15 dni v ozidje. Čudo, koliko so tu poedini storili, ali malo je izdalo. Pač je padel kos zida, toda ni veliko pomagalo, ker je bil ondi svet sila strm in niso mogli vojščaki splezati skozi luknjo v mesto.

Naskok, ki so ga dne 1. meseca avgusta poskusili, se jim tudi ni posrečil. Cesarskih je blizu 4000 padlo, a bili so ob koncu tam, kjer prej, obžalovali pa so smrt obilnih, srčnih junakov. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

O zastrupljenju škodljivih mrčesov.

Strup, ki se ima v to svrho porabiti, mora ali mrčese zmočiti, jih prevleči, ko pride z njimi v dotiko, ali pa mora pline ali slapove okoli sebe razširjevati, ki so sposobni in pripravi mrčese umoriti.

Mrčesi so prekoredno različni po svoji občutljivosti proti strupu; med tem ko se n. pr. gosenice, drevesne predice (*Hypomeneuta*) in listne uši že s prav slabo raztopljeno poškopljene zastrupijo, da poginejo, je treba za krvne uši in kislobine črve dosti močnejšega strupa. Strup, ki je bil leta 1880 od dr. Nesslerja za kislobine črve priporočan, bi se mogel zoper vse mrčese s pridom rabiti, ko bi ne bil predrag. Strupi pa, ki se hočejo za poškopljenje ali pomazanje dreves porabiti, morajo biti zelo dober kup, pri tem pa dosti močni, da mrčes pomorijo, vendar pa rastlinam ne delajo kvara, s katerimi dohajajo v dotiko. Ker so mrčesi, kakor se je zgoraj povedalo, različne stanovitnosti za strup, za to je treba posluževati se različnih strupov.

1. Krvna uš. Pri vsakem zastrupovanju mrčesov s kako tekočino je, kakor je že bilo gori povedano, prvi pogoj, da se mrčesi brž in gotovo z njo zmočijo.

Tekočina mora nadalje lahko v razpoke in globeli v drevesni skorji vdirati. To pa je posebno potrebno pri krvni uši, katera se pogosto v tesnih špranjah in globelih in pa pod drevesno skorjo nahaja. Tudi otežkoči prodiranje tekočine volna, s katero so krvne uši povite. Opetovano se je opazilo, da se je mijilna raztoplina, katera je drugi mrčes naglo zmočila, v podobi okroglih kapljah odvalila ali, če je bil mrčes v špranjah, mu je samo volno nekoliko zlepila in tako samo izstop zraka zabranila, v razpoke vdrla, mrčesa pa vendar ni pomorila. Na drevesih, ki so bila prav skrbno z apnenim mlekom pomazana, se je večkrat opazilo, da so se krvne uši spomladi in poleti prav številno iz špranj in globeli razvijale in da je bil dozdev, kakor da bi na apnu sedele. Gotov dokaz, da apneno mleko ni zadostno vdiralno in tudi pristopa zraku ne v ti meri odpiralo, da bi se mrčes zadušil. Med mnogimi stotinami priprostih in sestavljenih pomočkov, kateri so bili gledé svoje porabnosti za zastrupljenje mrčesa preskuševani, zmočilo je le patočno olje in njegove zmesi mrčes najbolje. Patočno olje tukaj nima toliko namena mrčesa zastrupiti, kolikor pa ga brž in zanesljivo zmočiti in v špranje in globeli v drevesni skorji vdirati.

Ker imajo krvne uši zmožnost se silno močno zarejati in ker silno škodo narejajo in

njihovo pokončevanje veliko dela in truda provzročuje, je treba v njihovo pokončevanje se le takih sredstev posluževati, od katerih se da zanesljiv učinek pričakovati. V sledečem nazznanjena tekočina se je dosedaj najbolj obnesla:

Vzeme se 30 gramov mazljivega mijila in 2 grama žveplenega kalija, ki se v vodi raztopita. Temu se prilije 32 gramov ali 40 kubičnih centimetrov čistega patočnega olja, kar se z vodo na 1 liter stanjša. Žveplov kalij tudi žveplovega jetra imenovana, mora pa sveže biti, kar se na tem spozna, da je zeleno in daje temno-zeleno raztopljino. Ker se zdaj v medicini le redko rabi in ker se na zraku spreminja, je tedaj v kupčiji le težko dobiti in ne redkokrat v deloma v pokvarjenem stanu. Za mrčesni strup se mora pa le sveže in dobro blago porabljivati. Strup sam pa ostaje v zaprti posodi dolgo časa dober in učlnjiv.

Hektoliter zgoščenega strupa, ki se pa da na 5 hektolitrov stanjšati, bi okoli 20 goldinarjev stol. Na jedno drevo se ga potrebuje $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ litra. Tam kjer se je krvna uš zaredila, se morajo drevesca v mesecih marcu in aprilu s šopkom skrbno tako pomagati, da strup v vse špranje in globeli vdira. Posebno previdno se morajo spodnji deli vej in pa koreninski vrat pomazati. Tudi pozneje je večkrat treba pogledati in dotične prostore zopet pomazati, ko se krvna uš prikazovati začne.

(Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 9. septembra v Apačah, v Dobju, v Gomilici, v Gorenjem gradu in na Sp. Polskavi. Dne 11. sept. v Loki, v Rušah, pri sv. Janžu, pri sp. Dravberku in v Rušah. Dne 13. septembra v Ljutomeru, v Rogacu in v Kozjem. Dne 15. septembra v Pleterjih pri Brežicah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Redka svečanost) Posvečenje nove cerkve brez madeža spočete D. M. v tukajšnjem samostanu čč. šolskih sester vršilo se je dnes na praznik Rojstva prebl. D. M. pri najugodnejšem vremenu v izbornu lepem redu. Ob 7. uri zjutraj služili so Njih ekscelencija naš premil. knezoškof z adnjo sv. mešo v dosedanji pretesni „domači kapeli“. Potem so se podali, spremljani od preč. gosp. stolnega dekana, preč. gg. korarjev: Kosarja, Herga in Ogradija s primerno asistencijo domačih in od zvanj povabljenih čč. gg. duhovnikov, novo, prav krasno ozaljšano cerkvo posvečevati. Dasiravno so obredi posvečevanja trajali do ednajste ure, so se še premilostljivi knezoškof potrudili na leco; da bi kot višji pastir prvi v novi cerkvi oznanjevali božjo besedo. Po izbornem uvodu razložili so presrečnim šol.

sestram, ki so že toliko let hrepenele imeti lastno samostansko cerkev, kako da so njim posvetili novo cerkev: 1. kot hišo molitve; 2. kot hišo premišljevanja in 3. kot hišo duhovne tolažbe. Ne samo čč. sestre in njihove gojenke, tudi lepa množica od blizo in od daleč (s Kranjskega in celo s Tirolskega) došlih vdeleževalcev te redke svečanosti je z največjo pazljivostjo poslušala toliko prisrčne besede milostljivega knezoškofa, ki so leta 1864. le-te čč. šol. sestre v tukajšnje mesto poklicali, in jim vedno svojo največjo očetovsko skrb in pomoč skazovali.

Po tem nagovoru preneslo se je v slovesnem sprevedu presv. Rešnje Telo iz stare kapele v novoposvečeno cerkev. Na to peli so preč. gosp. kanonik Fr. Kosar kot od preč. kn. šk. ordinarijata postavljeni ravnatelj zavoda čč. šol. sester slovesno veliko prvo sv. mešo v tej novi cerkvi.

Po sv. meši, med katero so čč. šolske sestre pod vodstvom g. stolnega organista v Ceciljanskem duhu izbornu pele, pristopili so premil. knezoškof še enkrat k oltarju ter so s prav krepkim glasom zapeli zahvalno pesem „Te Deum“. S tem bila je predpoldanska svečanost — pa še le ob enih popoldne, končana. Omeniti mi je treba, da so že na predvečer in med cerkveno svečanostjo ne le znonovi, nego tudi topiči našemu mestu in okolici to lepo slovesnost oznanjevali.

Pri obedu, katerega so gostoljubne šol. sestre pripravile svojim čč. gostom, vršile so se prav ginljive in prav navdušene napitnice na Njih c. kr. apost. veličanstvo presvitlega cesarja, ki so z velikodušnim darom vogelni kamen tej novi cerkvi položili; na Njih ekscelencijo mil. knezoškofa kot posebnega pospešitelja tega zavoda, ter na druge duhovne in materijalne stavitelje tega poslopja.

Ob štirih popoldne povrnili so se premil. knezoškof zopet v samostan čč. šol. sester. Z mitro in višjo pastirsko palico so spremljali podobo Lurške Matere Božje, ki se je v slovesnem sprevedu prenesla iz stare kapele v za to priredjeno „Lurško dupljino“, ktero so premil. knezoškof slovesno blagosloviti blagovolili. Vsa lepa svečanost završila se je z lavretanskimi litanijami, ktere so preč. g. kanonik Kosar z asistencijo napevali, čč. šolske sestre pa, kakor tudi drugi vdeleževalci po šegi slovenskih romarjev jim odpevali. Razšli smo se s prisrčno željo, da bi čč. šolskim sestram, ki so sedaj svoj sedež v tem mestu si zagotovile — dano bilo prav dolgo in najbolj uspešno delovati za vero, dom in cesarja.

Iz Središča. (Šolska veselica.) V nedeljo dne 22. avg. t. l. vršila se je v našem trgu kaj lepa slovesnost, katera se sme po vsej pravici imenovati najlepši uzor človekoljubnega